

Kunst over licht, lucht, ruimte, natuur

Visie van kunstenaars op Kijkduin

Het Haagse Kunstcentrum Stroom toont op de tentoonstelling *Test Assembly* uiteenlopende visies op Kijkduin als een familiebadplaats met cultuur in de hoofdrol.

Door onze redacteur
CLAUDIA KAMMER

DEN HAAG, 22 JULI. Pover en sleets, dat is de indruk die Kijkduin maakt. Het winkelcentrum en de horeca maken een gedateerde indruk, de omringende architectuur oogt grijs, het centrale plein is een kale, betonnen vlakke vol geparkeerde auto's en het duingebied is rommelig ingericht.

Het gemeentebestuur van Den Haag besloot eind vorig jaar tot een 'Masterplan' om de neerwaartse spiraal te keren. Kijkduin moet weer een familiebadplaats met allure worden en cultuur moet in de herontwikkeling (tussen pakweg 2014 en 2020) een belangrijke rol spelen. Zo wil de gemeente een cultuurhuis openen (met filmzaal, expositieruimte en café-restaurant) en worden de duinen ingericht als 'podium voor monumentale kunst.'

Een begin is er al, in de vorm van *Hemels Gewelf*, het panorama dat de Amerikaanse kunstenaar James Turrell bouwde in de zogenoemde puinduinen, kunstmatige duinen die eind jaren zestig werden aangelegd van puin met daaroverheen een laag zand. Het bouwwerk is een plek om het licht aan de hemel waar te nemen en om na te denken over die waarneming.

Het Haagse kunstcentrum Stroom, dat James Turrell in 1996 de opdracht gaf dit kunstwerk te realiseren, heeft nu een tentoonstelling georganiseerd die hierop aansluit. De expositie moet aanzetten tot ideëvorming over het Kijkduin van de toekomst. Dat zou verwachtingen kunnen oproepen van kaarten en maquettes, maar *Test Assembly* toont iets heel anders. Het is een intuïtieve samenstelling van kunstwerken die refereren aan de hemel, lichtverschijnselen en waarneming.

De relatie met Kijkduin is in de eerste zaal nog duidelijk. Zo hangen er twee opnames gemaakt met de camera obscura van de Hongaar Gabor Ósz, getiteld *Ault Onival* (2000). Ze tonen beide dezelfde hemel boven de daken van deze Fran-

se badplaats, de een 's avonds, de ander overdag. Zo zou het er ook boven Kijkduin uit kunnen zien. Evenmin verrassend, maar wel mooi, is de stomme 16 millimeterfilm *The Green Ray* (2001) van de Britse Tacita Dean, waarin een gloeiende zon boven zee hangt en in twee minuten wegzakt achter de horizon.

Spannend en minder goed te duiden in samenhang met Kijkduin wordt het pas verderop in de tentoonstelling, waar een reeks optische fenomenen en curiositeiten schijnbaar toevallig zijn samengebracht. Naast een 'droommachine' uit de jaren zestig hangen er onder meer oude zwart-witfoto's uit psychiatrische onderzoeksinstituten waarop mensen met 'geestverschijningen' te zien zijn. Niet voor niets meldt een begeleidende tekst bij de ingang van de tentoonstelling: „Kunst kan de aandacht vestigen op natuurlijke fenomenen, maar ook zinsbegoocheling tot stand brengen.”

Eigentijdse voorbeelden van zinsbegoocheling zijn er ook, zoals de *Counter Composition III* van Germaine Kruij, een 3D-versie van een schilderij Johan van Doesburg waarbij alle geometrische vlakken 'losgesneden' zijn en om hun as wentelen. De spiegelende vlakken werpen reflecties en schaduwen op muren, plafond en vloer en de ruimte weerkaatst erin.

De link met Kijkduin is in deze zalen niet meteen duidelijk, maar valt met enig nadenken wel te leggen: Kijkduin als stad van het Hollandse licht. De tentoonstelling is een pleidooi voor het licht en de visuele waarneming als uitgangspunt voor de herontwikkeling en culturele programmering van Kijkduin.

Auteur en filmmaker Maarten de Kroon en kunsthistoricus Gerit Willems schreven een visie waarin valt te lezen waartoe dat, concreter uitgewerkt, kan leiden. Tussen boulevard en kuststrook tot aan Landgoed Ockenburgh en de Monsterseweg moet in hun visie een landschapspark verrijzen, genaamd KIJKduin, waar alle aandacht dankzij de aanwezige kunstwerken primair wordt gericht op de pure waarneming van het licht, de lucht, de ruimte, de natuur en de natuurverschijnselen.

Wie over tien jaar naar Kijkduin komt, kijkt met andere ogen.

➤ 'Test Assembly' in Stroom, t/m 29 aug. Inlichtingen: www.stroom.nl